

Na temelju članka 35. točke 1. Zakona o ljekarništvu (NN 121/03, 142/06 i 117/08) i članka 15. točke 2. Statuta Hrvatske ljekarničke komore, (Pročišćeni tekst od 8. travnja 2013., KLASA: 023-08/12-03/01, URBROJ: 330-03-13-8, Izmjene i dopune Statuta Hrvatske ljekarničke komore od 9. lipnja 2018., KLASA: 023-08/18-03/01, URBROJ: 330-03-18-3 uz suglasnost ministra zdravstva od 19. listopada 2018., KLASA: 023-03/18-01/269, URBROJ:534-02-1-1/6-18-6 te Izmjene Statuta Hrvatske ljekarničke komore od 30. prosinca 2021., KLASA: 023-08/21-03/04, URBROJ: 330-01-21-2 uz suglasnost ministra zdravstva od 25. veljače 2022., KLASA: 023-03/21-01/788, URBROJ:534-07-1-1/10-22-9), Glavna Skupština Hrvatske ljekarničke komore na svojoj je 3. sjednici održanoj dana 05. srpnja 2024. donijela

KODEKS LJEKARNIČKE ETIKE I DEONTOLOGIJE

Ljekarničku struku određuje spremnost njezinih stručnjaka da se pridržavaju etičkih i stručnih standarda koji prelaze minimalne zakonske odredbe. Etička načela, zasnovana na moralnim obvezama i vrijednostima, upućuju ljekarnika u način ophođenja s pacijentima, svojim kolegama, drugim zdravstvenim radnicima i društvom u cijelosti. Ljekarnička praksa nije ograničena samo na pružanje izravne ljekarničke skrbi, već uključuje i rad magistara farmacije u otkrivanju, razvoju i proizvodnji lijekova, u održavanju lanca opskrbe ili u nabavi lijekova, općem upravljanju i administraciji, obrazovanju, istraživanju, savjetovanju, te regulatornim poslovima.

Kodeks ljekarničke etike i deontologije oblikovan je tako da bude od pomoći magistrima farmacije koji djeluju u spomenutim okruženjima.

I. ULOGA I SVRHA KODEKSA

Članak 1.

(1) Kodeks ljekarničke etike i deontologije (u nastavku teksta: Kodeks) donosi se u svrhu artikulacije etičkih principa i standarda ponašanja kojih su se magistri farmacije dužni pridržavati u svom profesionalnom radu.

(2) Kodeks je skup odrednica koje magistar farmacije primjenjuje u:

- obavljanju ljekarničke djelatnosti,
- radu i komuniciranju s pacijentima i ostalim korisnicima,
- odnosima s drugim magistrima farmacije i ostalim zdravstvenim radnicima te s društvom u cjelini,
- biomedicinskim istraživanjima.

Članak 2.

Svi magistri farmacije upisom u Hrvatsku ljekarničku komoru (u nastavku teksta: Komora) i izdavanjem Odobrenja za samostalan rad jamče prihvaćanje Kodeksa.

Članak 3.

Izrazi koji se koriste u ovom Kodeksu, a imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski rod.

II. OPĆE ODREDBE

1. Mjesto i uloga magistra farmacije u zdravstvu

Članak 4.

Magistar farmacije s Odobrenjem za samostalan rad obavlja ljekarničku djelatnost koja je dio zdravstvene djelatnosti od interesa za Republiku Hrvatsku i koja se obavlja kao javna služba.

Članak 5.

(1) Zadaća je i obveza magistra farmacije osigurati sigurnu, stalnu i pravovremenu opskrbu i izradu lijekova te opskrbu medicinskih proizvoda pučanstvu, zdravstvenim i drugim ustanovama, drugim pravnim osobama te zdravstvenim radnicima koji obavljaju privatnu praksu.

(2) U obavljanju ljekarničke djelatnosti magistri farmacije surađuju s drugim zdravstvenim radnicima u svrhu postizanja odgovarajućih farmakoterapijskih učinaka i promicanja racionalne i sigurne uporabe lijekova i medicinskih proizvoda.

Članak 6.

Magistar farmacije dužan je poštovati pozitivne propise Republike Hrvatske, Pravila dobre ljekarničke prakse te ostale opće akte koje donosi Komora, a koji se odnose na profesionalne dužnosti ljekarnika.

Članak 7.

U svome profesionalnom djelovanju magistar farmacije mora biti neovisan i slobodan od svih utjecaja koji bi mogli naštetiti pacijentu, društvenoj zajednici ili ugledu ljekarničke struke.

Članak 8.

Od magistra farmacije se očekuje da promiče i podupire sve aktivnosti i propise kojima je cilj sprječavanje bolesti i osiguranje stalnosti u opskrbi lijekovima, a koje provodi ili donosi Komora i Hrvatsko farmaceutsko društvo, kao njegova strukovna organizacija.

2. Odnos prema pacijentima

Članak 9.

(1) Magistar farmacije razumije prirodu i učinke lijekova te kako se isti mogu koristiti u terapiji i prevenciji bolesti ili olakšavanju simptoma.

(2) Magistar farmacije koristit će svoje znanje za dobrobit i sigurnost pacijenta kao i šire javnosti te će njegovo zdravlje, sigurnost i dobrobit držati svojom prvom i temeljnom dužnošću.

(3) Obveza iz stavka 2. ovog članka odnosi se na sve magistre farmacije, uključujući one koji ne sudjeluju u izravnom pružanju ljekarničke skrbi.

Članak 10.

Magistar farmacije u svom radu obvezuje se:

- u svakom trenutku poštivati autonomiju i dostojanstvo pacijenta,
- osnaživati pacijenta u donošenju odluka o vlastitom zdravlju te prevenciji i liječenju bolesti,
- davati objektivne medicinske informacije i savjete na prikladan i pacijentu razumljiv način, uzimajući u obzir rizike i najčešće nuspojave propisanih ili zatraženih lijekova,
- biti svjestan u svakom trenutku potencijalnih kontraindikacija lijekova i/ili interakcija istih, a ukoliko uoči nešto od navedenog, dužan je kontaktirati propisivača lijekova ili iste prijaviti nadležnim tijelima,
- u komunikaciji s pacijentom njegovati vrline suosjećanja, otvorenosti i iskrenosti, a u svrhu izgradnje i očuvanja međusobnog povjerenja,
- prepoznati i adresirati posebne potrebe ranjivih skupina u koje spadaju djeca, stariji, osobe s poteškoćama u razvoju i učenju te osobe s duševnim poremećajima,
- promicati sigurnu, racionalnu i opravdanu uporabu lijekova, a u skladu s najnovijim znanstvenim spoznajama i stručnim preporukama,
- u iznimnim slučajevima uskratiti izdavanje lijeka ili medicinskog proizvoda i to kada stručno procijeni da bi mogli ugroziti zdravlje pacijenta, u slučaju neispravne medicinske dokumentacije, u slučaju prisile, prijetnje ili nasilnog ponašanja pacijenta ili osobe koja zahtijeva izdavanje te kad postoji opravdana sumnja da će pacijent njime ostvariti protupravnu korist.

Članak 11.

(1) Magistar farmacije u svakom je trenutku dužan postupati sa sviješću da pacijent ne raspolaže jednakim znanjem i mogućnostima kao zdravstveni radnici te se u skladu s time odnositi prema njemu.

(2) Magistar farmacije u svom radu ne smije nanijeti štetu pacijentu, a ako se ona dogodi mora poduzeti sve korake kako bi istu ublažio.

(3) Ukoliko se u svom radu magistar farmacije susretne s etičkom dvojnom, od njega se očekuje da koristi svoju profesionalnu prosudbu u odlučivanju o najprikladnijem postupku. On mora biti sposoban opravdati svoju odluku kolegama, pacijentima kao i bilo kojoj organizaciji koja bi mogla biti pogođena njegovim postupkom.

(4) Magistar farmacije se obvezuje da u svome radu neće:

- njegovati predrasude prema pacijentovim vjerovanjima, običajima i vrijednostima kada se one razlikuju od vlastitih,
- dopustiti da drugi interesi, bili oni privatne, profesionalne ili financijske prirode, ugroze skrb koju je dužan pružiti pacijentu,
- uznemiravati pacijenta niti ga iskorištavati u svrhu postizanja osobne, društvene, financijske ili seksualne dobiti,
- diskriminirati pacijenta s obzirom na njegovu rasu, boju kože, spol, rod, jezik, vjeru, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, imovinu, rođenje, naobrazbu, društveni položaj ili druge osobine,
- narušavati pacijentovu autonomiju manipulacijom medicinskih informacija ili selektivnim prikazivanjem istih,
- usvojiti, primijeniti i širiti znanstveno neprovjereni postupak liječenja ili lijek i pobuđivati lažnu nadu kod pacijenta i njegovih bližnjih.

Članak 12.

(1) Sve ono što je magistar farmacije, obavljajući svoju ljekarničku dužnost, saznao o pacijentu smatra se stručnom, odnosno profesionalnom tajnom. Magistar farmacije dužan ju je čuvati u svakom trenutku, osim u slučajevima kada pacijent želi drugačije, kada je pozitivnim propisima drugačije određeno ili kada dužnost čuvanja dobrobiti društva nadvladava dužnost čuvanja stručne, odnosno profesionalne tajne.

(2) Zbog čuvanja stručne, odnosno profesionalne tajne magistar farmacije ne smije javno govoriti o bolesti pacijenta i o liječničkim receptima. U obavljanju ljekarničke dužnosti mora izbjegavati postupke koji bi mogli ugroziti čuvanje stručne, odnosno profesionalne tajne, te treba poduzimati sve razumne korake da istu u svakom trenutku zaštiti.

3. Odnos prema sebi, drugim magistrima farmacije i ostalim zdravstvenim radnicima

Članak 13.

Magistar farmacije dužan je brinuti o svom zdravlju i čuvati vlastito dostojanstvo i integritet.

Članak 14.

(1) Magistar farmacije surađuje s drugim magistrima farmacije i ostalim zdravstvenim radnicima u pružanju kvalitetne ljekarničke skrbi pacijentima. U tu svrhu s njima njeguje kolegijalne odnose, bazirane na otvorenosti, povjerenju i pravednosti.

(2) Magistar farmacije poštuje druge magistre farmacije i ostale zdravstvene radnike i njihov rad, čak i kada se njihove osobnosti, vrijednosti i vjerovanja ne poklapaju.

(3) Magistar farmacije treba prepoznati granice svoga znanja i umijeća te, u slučajevima kad je to potrebno, pacijenta usmjeriti prema drugim magistrima farmacije i/ili ostalim zdravstvenim radnicima kako bi pacijent dobio najbolju moguću skrb.

Članak 15.

(1) Magistar farmacije se mora suzdržavati od neprimjerenog komentiranja, kritiziranja ili dovođenja u pitanje kompetencije i rada drugog magistra farmacije ili drugog zdravstvenog radnika bez konkretnih činjenica i dokaza.

(2) Ako magistar farmacije procijeni da će postupci drugog magistra farmacije dovesti do štete za pacijenta, dužan je štetu spriječiti i ako je potrebno o tome će na objektivan i nepristran način obavijestiti odgovarajuća tijela Komore.

Članak 16.

(1) Međusobne sporove u obavljanju ljekarničke djelatnosti magistri farmacije nastojat će riješiti izravnim pregovorima.

(2) Ako spor ne uspiju riješiti izravnim pregovorima, magistri farmacije dužni su o tome obavijestiti Komoru.

4. Edukacija i usavršavanje

Članak 17.

(1) Magistar farmacije mora svoje stručne kompetencije trajno održavati i stalno ih dopunjavati novim spoznajama i umijećima iz farmaceutske znanosti, a sve u svrhu pružanja najbolje moguće ljekarničke skrbi pacijentima.

(2) Magistar farmacije u svojstvu mentora drugim magistrima farmacije, radnicima u ljekarni i studentima mora spremno i nesebično pružiti savjet, pomoć i podršku kada oni to od njega zatraže, odnosno kada samostalno procijeni da će to doprinijeti kvaliteti njihovog rada.

Članak 18.

(1) Magistar farmacije - mentor mora pripravniku i/ili praktikantu omogućiti provedbu cjelovitog programa staža ili praktične izobrazbe. Pri tome je obavezan na njih prenositi profesionalna znanja i etičke vrijednosti navedene u ovom Kodeksu.

(2) Magistar farmacije - mentor mora u svakom trenutku biti svjestan ograničenja u znanju i kompetencijama pripravnika i/ili praktikanata, te ga mora nadgledati u komunikaciji s pacijentima

kako ne bi došlo do ugrožavanja zdravlja istih. Magistar farmacije mora redovito pratiti napredak pripravnika i/ili praktikanta te mu davati iskrenu i konstruktivnu povratnu informaciju.

5. Odnos prema društvu

Članak 19.

Ljekarnička djelatnost je javna služba. Čast svoje profesije magistar farmacije prvenstveno će braniti pružanjem najbolje moguće skrbi za pacijente te preuzimanjem odgovornosti za obavljeni rad.

Članak 20.

U raspodjeli ograničenih zdravstvenih resursa od magistra farmacije se očekuje da bude pravičan te da svoje odluke donosi transparentno.

Članak 21.

(1) Od magistra farmacije se očekuje da pridonosi promoviranju zdravog stila života, povećava osviještenost javnosti o zdravstvenim problemima te aktivno sudjeluje u javnozdravstvenim programima usmjerenim promociji zdravlja, prevenciji i liječenju bolesti.

(2) U svojem će radu magistar farmacije pokazivati brigu za okoliš te savjetovati pacijente o sigurnom zbrinjavanju farmaceutskog otpada.

Članak 22.

(1) Magistar farmacije ima pravo na priziv savjesti, odnosno pravo odbiti pružiti određene oblike ljekarničkih usluga koje nisu u skladu s njegovim uvjerenjima, ako time ne ugrožava zdravlje i život pacijenta.

(2) O prizivu savjesti magistar farmacije mora obavijestiti svoga poslodavca kako bi se ljekarnička skrb mogla organizirati na način da pacijent ne bude zakinut za zakonski zajamčena prava.

(3) Ako magistar farmacije smatra da zbog svojih osobnih uvjerenja ne može pružiti ljekarničku skrb pacijentu, uputit će ga drugom magistru farmacije koji je to u mogućnosti.

(3) Magistar farmacije ne smije svoja osobna i religijska vjerovanja koristiti za kritiziranje ili osuđivanje pacijenta s čijim se stavovima ili postupcima ne slaže.

Članak 23.

(1) Magistar farmacije odbit će sudjelovanje u svakoj aktivnosti kojoj je namjera ili za koju se može pretpostaviti da će pacijentu nanijeti štetu.

(2) Magistar farmacije ne smije surađivati s pravnim i fizičkim osobama koje zloupotrebljavaju povjerenje javnosti zastupajući neprovjerene lijekovite tvari i postupke namijenjene liječenju.

(3) Magistar farmacije izbjegavat će situacije za koje se može pretpostaviti da predstavljaju sukob interesa.

(4) Zabranjen je bilo kakav nelojalan dogovor između magistra farmacije i liječnika ili bilo koje druge osobe. Pod nelojalnim dogovorom podrazumijeva se dogovor dviju ili više osoba na štetu pacijenta ili treće osobe.

III. POSEBNE ODREDBE

1. *Vrednovanje ljekarničkog rada*

Članak 24.

(1) Magistar farmacije za pružene ljekarničke usluge može uzeti samo propisanu i pravičnu naknadu.

(2) Magistar farmacije ima pravo i obvezu preko svojih stručnih organizacija i drugih udruga osigurati odgovarajuće vrednovanje svog rada.

2. *Biomedicinska istraživanja*

Članak 25.

Magistar farmacije koji sudjeluje u provođenju biomedicinskih istraživanja (kliničkih istraživanja) dužan je pridržavati se svih zakonskih propisa i pravilnika koji reguliraju to područje, kao i svih općih načela istaknutih ovim Kodeksom.

3. *Oglašavanje i isticanje naziva*

Članak 26.

Sva oglašavanja ljekarničkih usluga, lijekova i drugih pripravaka te isticanje naziva ustanove ili privatne prakse moraju biti u skladu s važećim zakonskim propisima, Pravilnikom o načinu oglašavanja rada ljekarni koji donosi Komora, kao i odredbama ovog Kodeksa.

4. Nastupi u medijima

Članak 27.

U javnim izjavama koje se odnose na obavljanje ljekarničke djelatnosti ljekarnici se moraju oslanjati na znanstveno prihvatljive podatke i priznate stručne standarde. Informacije koje se dijele s medijima moraju biti pouzdane, istinite i zasnovane na dokazima.

5. Bolnički ljekarnici

Članak 28.

(1) Magistar farmacije trebao bi osigurati pravilno korištenje resursa bolničke ljekarne i racionalnu upotrebu lijekova kako bi terapija bila sigurna i učinkovita.

(2) Magistar farmacije mora poštivati definirane protokole kako bi se minimalizirao rizik pri pripremi i distribuciji terapije.

(3) Magistar farmacije mora paziti na sigurnost pacijenata prilikom pripreme, distribucije i primjene lijekova u bolničkom okruženju. To uključuje pravilno izdavanje lijekova, praćenje nuspojava lijekova, interakcija lijekova kao i medikacijskih pogrešaka.

6. Magistri farmacije - vlasnici ljekarni

Članak 29.

(1) Magistri farmacije - vlasnici ljekarni, ravnatelji i zamjenici ravnatelja, ljekarničkih zdravstvenih ustanova, i drugih zdravstvenih ustanova gdje se obavlja ljekarnička djelatnost te voditelji ljekarni imaju osobnu i profesionalnu odgovornost osigurati poštivanje svih zakonskih i stručnih propisa.

(2) Magistri farmacije - vlasnici ljekarni, ravnatelji i zamjenici ravnatelja ljekarničkih zdravstvenih ustanova i drugih zdravstvenih ustanova gdje se obavlja ljekarnička djelatnost te voditelji ljekarni moraju osigurati kontinuirano educiranje radnika u ljekarni.

(3) Magistri farmacije - vlasnici ljekarni, ravnatelji i zamjenici ravnatelja ljekarničkih zdravstvenih ustanova i drugih zdravstvenih ustanova gdje se obavlja ljekarnička djelatnost te voditelji ljekarni moraju osigurati profesionalnu samostalnost radnika u ljekarni.

(4) Magistri farmacije - vlasnici ljekarni, ravnatelji i zamjenici ravnatelja ljekarničkih zdravstvenih ustanova i drugih zdravstvenih ustanova gdje se obavlja ljekarnička djelatnost te voditelji ljekarni dužni su osigurati kvalitetne radne uvjete u ljekarni.

IV. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 30.

(1) Poštivanje odredbi ovog Kodeksa kao i odredbi Kodeksa međunarodnih ljekarničkih organizacija kojima pristupi Komora obvezatno je za sve magistre farmacije.

(2) Magistar farmacije, član Komore, ima pravo i obvezu o svakom kršenju odredbi Kodeksa obavijestiti tijela Komore, koja prate primjenu Kodeksa.

Članak 31.

(1) Povrede odredaba ovog Kodeksa disciplinske su povrede.

(2) Postupak zbog povreda Kodeksa i tijela koja provode taj postupak propisana su aktima Komore.

Članak 32.

Magistar farmacije dužan je odbiti izvršenje svake stručne radnje koja je u suprotnosti s načelima iznesenim u Kodeksu, a Komora je dužna u tome pomoći magistru farmacije svojim ugledom i pravnim sredstvima, ako se za to ukaže potreba.

Članak 33.

Postupci započeti na temelju odredbi Kodeksa ljekarničke etike i deontologije koji je donesen dana 18. travnja 1996, a koji nisu dovršeni do stupanja na snagu ovog Kodeksa dovršit će se prema odredbama toga Kodeksa.

Članak 34.

Danom stupanja na snagu ovog Kodeksa, prestaje važiti Kodeks ljekarničke etike i deontologije koji je donesen 18. travnja 1996.

Članak 35.

Ovaj Kodeks objavljuje se na mrežnoj stranici Komore i stupa na snagu osmog dana od objave.

PREDSJEDNICA
HRVATSKE LJEKARNIČKE KOMORE
Ana Soldo, mag. pharm.

KLASA: 011-02/24-02/0001
URBROJ: 330-01-03-24-1
U Zagrebu, 05. srpnja 2024.

